

॥ ૐ ॥ R.N. 274

શ્રી સૂરવિજય નાટક સમાજ
નવીન નાટક

શ્રવણ કુમાર.

153 આયન તથા સારાંશ.

સતીકા સત સુપ્રતોકા સુયશ, ઉપદેશ દ્વારા હૈ;
પિતામાતાકી ભક્તિમેં, શ્રવણ નાટક નમ્ના હૈ.રચયિતા:—ગણપતિરામ જયેષ્ઠારામ પણ્ડિત
સંશોધક,

કીર્તન કલાનિધિ પં૦ રાધેશ્યામ કવિરત્ન ખરેલી

પ્રકાશક:—ત્રવાડી લવજી મયાશંકર,

રાવલ દુર્લભરામ જટાશંકર,

શ્રી સૂરવિજય નાટક સમાજના માલિકો,

વીકટોરીયા નાટકશાળા, આન્ટરોડ-મુંબઈ.

પ્રથમાવૃત્તિ ૩૦૦૦] ૧૯૨૧ [મુદ્ય ચાર આના.

છાપનાર:—મગનલાલ જગજીવનદાસ, (૪૪૬×૭૭.)

શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ડૉપીરાઈટ-સંગ્રહ યોગ પાત્રગણ.

૭૧૨૨૩

—:૦:—

પુરૂષ પાત્ર.

- ૧ શ્રવણ કુમાર—માતાપિતાની ભક્તિ કરનાર દેવીપુત્ર.
- ૨ શાન્તવન ઋષિ—શ્રવણ દેવના પિતા.
- ૩ ચમ્પકલાલ—ભાનુશંકરનો પુત્ર.
- ૪ નન્દશંકર—શ્રવણદેવનો સાલો.
- ૫ ચૈતનદાસ—હાં સાધુ.
- ૬ રામજીદાસ—ચૈતનદાસનો ચેલો.
- ૭ દશરથ—અયોધ્યાભૂપાળ ચક્રવર્તી રાજા.
- ૮ વશિષ્ઠજી—અયોધ્યાના રાજગુરુ.

સ્ત્રી પાત્ર.

- ૧ જ્ઞાનવતી—શ્રવણદેવની માતા.
  - ૨ વિદ્યાદેવી—શ્રવણદેવની સ્ત્રી.
  - ૩ ચમ્પલી—ચમ્પકલાલની કુભાર્યા.
  - ૪ વિજયી—નન્દશંકરની સ્ત્રી.
  - ૫ લક્ષ્મી—ચમ્પકલાલની માતા.
- નટી, સૂત્રધાર, વારાંગનાઓ, દાસ, દાસી, સિપાઈ, ઇત્યાદિ.

—:૦:—

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૨૨૯ વાક .

પુસ્તકનું નામ શ્રી ૫૭૧ કુમાર

વિષય ૬-૧૨-૯.

ॐ तत्सत् परमात्मने नमः ।

श्रवण कुमार

नाटकનો સારાંશ.

પ્રથમ અંક.

- ૧—દશરથ મહારાજના દરબારમાં શ્રવણ કુમારનું આગમન. માતાપીતાની અંધતા દૂર થવાનો ઉપાય પૂછતાં વસિષ્ઠ ગુરૂના ઉપદેશ અનુસાર માતાપીતાને અડસઠ તીર્થની યાત્રા કરાવવાનો શ્રવણ કુમારનો નિશ્ચય.
- ૨—ચંપકલાલ પોતાની સ્ત્રીના મોહને વશીભૂત થઈ માતાપીતાને અપાર કષ્ટ આપે છે. ચંપકલાલની સ્ત્રી ચમેલી પોતાના પતિને બનાવી યાર ચેતનદાસ નામના ધૂર્ત સાધુને મળવા બંધ છે.
- ૩—ચેતનદાસની કપટબળ. ધર્મને નામે ધૂર્તતા, દંભ અને પાખંડથી નાદાન બાળકો તથા ભોળી અબળાઓને ભરમાવવાનો તાદૃશ્ય ચિતાર. રામકીદાસ નામના બાળક મારફત કાળાં કર્મ કરાવવાં.

૪—શ્રવણુની પોતાના માતાપીતા પ્રત્યેની અપૂર્વ ભક્તિનું દીગ્દર્શન.
શ્રવણુનો સાલો નંદશંકર પોતાની બહેન વિદ્યાગવરીને
પીઅર તેડી જવા આવેછે, તે વખતની વિદ્યાગવરીની
સ્વામિભક્તિનું ચિત્ર. બાદ સાસુ સસરાની આજ્ઞાનુસાર
વિદ્યાગવરીનું પીઅર જવા વિદાય થવું.

૫—નંદશંકરની સ્ત્રી વિજળીનો સાહેલીઓ સાથે હાસ્યવિનોદ.

૬—કુપુત્ર ચંપકલાલની માતાપીતા પ્રત્યેની નિષ્કુરતા. ચમેલીનું
સ્ત્રીચરિત્ર. ચંપકલાલ પોતાના માતાપીતાને ઘરની બહાર
કાઢી મૂકેછે.

૭—શ્રવણુ કુમારની યાત્રાગમનની તૈયારી. દશરથ મહારાજે
ગુરૂ મંત્રી સહીત આવી શ્રવણુના માતાપીતાનો યાત્રા સત્કાર
કરવો. શ્રવણુ માતાપીતાને કાવડમાં બેસાડી વિદાય થવું.
પુષ્પવૃષ્ટિ. દેવોનો આશિર્વાદ.

—:૦:—

દ્વિતીય અંક.

૧—વિજળી પોતાની સાહેલીઓ સાથે હઠ્ઠામશકરીમાં પોતાની
સાસુને નાચ નચાવેછે. વિદ્યાગવરીનું આશ્ચર્ય થવું. વિજળી
તથા નંદશંકરને વિદ્યાગવરીનો મહાન ઉપદેશ. વિજળી
તથા ચંપકલાલનો પસ્તાવો.

૨—વિદ્યાગવરીનું સાસરે જતાં રસ્તામાં ચંપકલાલનું મળવું.
વિદ્યાગવરીપર કુદ્રષ્ટિ. વિદ્યાગવરીના આપથી ચંપકલાલના
શરીરમાં ફાટ ઉત્પન્ન થવો. વિદ્યાગવરીએ પતિની શોધમાં
તીર્થસ્થાનોમાં જવું.

- ૩—પ્રયાગરાજમાં શ્રવણ. તીર્થ પુરોહીતની પાખંડતા. શ્રવણની સ્તુતિપર યમનાજીએ પ્રગટ થઇ શ્રવણની ટેક નીલાવવી.
- ૪—શ્રી કાશીવિશ્વનાથ ધામમાં શ્રવણ. સન્યાસી, પૂજારીઓ, કાશીરાજ ઇત્યાદિથી શ્રવણની પીતૃભક્તિની પરીક્ષા. શ્રી શંકર ભગવાને પ્રગટ થઇ શ્રવણને સાક્ષીભૂત થવું.
- ૫—ચમેલી પોતાના પતિ ચંપકલાલની મુફલીસ હાલતમાં પતિને કોડી અવસ્થામાં જોઇ તેનો તીરસ્કાર કરી ચેતનદાસ સાધુના મંદીર તરફ ચાલી જાયછે. ચંપકલાલ પસ્તાઇ પીતૃભક્ત બનેછે.
- ૬—ચેતનદાસને ચમેલીનું આવી મળવું. ચેતનદાસ તથા ચમેલીનું રામકીદાસને એકલો છોડી ગામમાંથી નાશી જવું. રામકીદાસ પસ્તાઇ માતાપીતાના શરણમાં જાયછે.
- ૭—પતિવિયોગમાં વ્યાકુળ બનેલી વિદ્યાગવરી કાળની ચિતા સળગાવી બળવા તૈયાર થાયછે ત્યાં અગ્નિદેવનું પ્રગટ થઇ અભયદાન આપી વિદ્યાગવરીને બ્રહ્માશ્રમ શ્રવણ પાસે મોકલી આપવી.
- ૮—બ્રહ્માશ્રમ. વિદ્યાગવરીનું શ્રવણ તથા તેમનાં માતાપિતાને આવી મળવું. બ્રહ્મનારાયણની જળાધારીમાંથી જળ ભરી લાવવા વિદ્યાગવરીની ઇચ્છા. જળ ભરી પાછા આવતાં વિદ્યાગવરીનું બરફના પહાડોમાં ગળી જવું. શ્રવણના માતાપિતાના કોપથી બ્રહ્મનારાયણનું પ્રગટ થઇ ગળવાનું કારણ બતાવી આશ્વાસન આપવું. વિદ્યાગવરીનો સ્વદેહે સ્વર્ગવાસ.

તૃતિય અંક.

૧—ચેતનદાસ ચમેલીનો આપસમાં વિરોધ. ચમેલીએ ચેતન-
દાસનું ખુન કરવું. ચમેલીએ આત્મઘાત કરવો. પાપીઓનો
નર્કયાતનાનો તાદૃશ્ય ચિતાર.

૨—ચંપકલાલના માતાપીતા નિર્બળ અવસ્થામાં જંગલનો
આશરો લઈ પડેલા છે ત્યાં સ્વાર્થી સંસારથી કંટાળેલા
ચંપકલાલનું આવવું. માતાપીતાનો અચાનક મેળાપ થતાં
માર્ષી માગી માતાપીતાની સેવા સ્વીકારી સહુએ ધરતરફ
પ્રયાણ કરવું.

૩—અડસઠ તીરથની યાત્રા પરીપૂર્ણ કરી શ્રવણ પોતાના
માતાપીતા સાથે અયોધ્યાને પાદર સર્યૂકીનારે આવે છે.
માતાપીતા તૃષાતૂર થાય છે. શ્રવણ સર્યૂમાં પાણી ભરવા
જાય છે ત્યાં અચાનક દશરથના બાણથી શ્રવણનું મૃત્યુ.
દશરથનો વિલાપ. શ્રવણના માતાપીતાને શ્રવણની આખરી
દૃષ્ટિ પૂર્ણ કરવા પાણી ભરી પાવા જાય છે ત્યાં શ્રવ-
ણના મૃત્યુના સમાચાર દશરથના મોંઢાથી સાંભળી બંનેએ
દશરથને શ્રાપ આપી મૃત્યુવશ થવું. ગુરૂ વસિષ્ઠના તપો-
બળથી મહાદેવ તથા વિષ્ણુ ભગવાન પ્રગટ થઈ શ્રવણ
તથા તેના માતાપીતાને સજીવન કરે છે. પિતૃભક્તિના પૂર્ણ
પ્રતાપથી વિદ્યાગવરીના દર્શન. શ્રવણના માતાપીતાને દેવ-
લોકમાં સ્થાન આપી શ્રવણનો શ્રવણ નક્ષત્રમાં નિવાસ
કરાવવો.

ઈતિ શુભમ.

શ્રવણકુમાર નાટકના ગાયન.

સૂત્રધાર તથા નટી—

૧

ૐ શિવશંકર સુખકર નાથ વરદાયક મહાદેવ
 પ્રભૂ દયા કર હમ પર પાપ દળેં તનકે સખ
 સકળ સૃષ્ટિકે સરજનહાર
 તારન તરન જગદાધાર
 ગૌરીપતી જગપતી ગંગાધર શશિશેખર
 વિશ્વેશ્વર પ્રણતપાલ
 પૂજેં તવ ચરણ પંકજ આજ.

બાળાઓ—

૨

સુનો ભારત પુત્રો ધર ધ્યાન,
 પિતૃ ભક્તી હય પરમ પ્રધાન;
 શ્રવણકા શ્રવણામૃત કર પાન,
 સભી જનજન્યો શ્રવણ સમાન.
 ગ્રન્થ નૃપતિકો, શિષ્ય ગુરુકો, સતી પતીકો જાને;
 ત્યહીં પુત્ર પિતામાતાકો ઇશ્વર અપના માને.
 ઉસીકા હોતા હૈ યશગાન
 યહી કહતે હૈ વેદ પુરાન—સુનો

સચ્ચી લકિત પિતામાતાકી શ્રવણ દેવને કીન્હી;
તીર્થ કરાયે અન્ધોકા કન્ધો પર કાંવર લીન્હી.

કર દિયા તન મન ધન બલિદાન,
મિલા નક્ષત્રોમેં સ્થાન—સુનો.

દરબારીઓ—

૩

શ્રી મહારાજ અમર રહો,
દશદિશ યશ તુમ્હરો નૃપવર સદા—શ્રી મહાં
સૂર્ય કુળભૂષણ ભૂપ પાઓ જય જય જય,
ગાવે જગ યશ હોવે શત્રુ કુળકા ક્ષય—શ્રી મહાં.

વારાંગનાઓ—

૪

નાચ

પમગરે, નિધપમગરે, ધનીગરે, પધાનીરે, ગરેનીસા,
સાનીધપ, નીસારેગ, ધનીસારે, પધનીસા,
ગમપધ, રેગપગરેનીસા, પમગરેં
ગરેસા, રેસાની, સાનીધ, નીધપ, ધપમ, પમગ,
મગરે, ગરેસા,
મપધની, સારેસાનીસા, ગમપધ, નીધપ
પમ, રેગપ, ગરે, સાનીસ, પમગરેં.

શ્રવણ કુમાર—

૫

યહી હૈ સખસે ઊંચા જ્ઞાન,
 પિતામાતાહી હૈ ભગવાન.
 પ્રેમસે પૂજન કરિયે, ભાવસે અન્દન કરિયે;
 ગાવેં વેદ પુરાન—યહીં
 માતા ગૌરીકા રૂપ હૈ, પિતા શંકર સ્વરૂપ હૈ;
 હોવે કલ્યાન—યહીં

શ્રવણ કુમાર—

૬

ગુરુવર મોહે દીજે યહ અરદાન,
 સેવામેં હોવે યહ તન અલિદાન—ગુરુવરં
 માતાપિતાકી ભક્તી છોડું ન જીતેજી;
 જીવન ધર્મ માનું માતપિતા, સખસે ઉત્તમ જાનું માતપિતા—
 ગુરુવર મોહેં

ચમેલી—

૭

રંગીલી મૈં હૂં નાર નવેલી,
 કેસી મેરી લટક ચલૂં ચટકમટક—રંગીલીં
 સાસ સસુરમેં કરૂં ઝગડા, બાલમ લવાર ઔર મૂર્ખ ગંવાર;
 દૂંઢત હૂં પ્રેમી પિયારો, કોઇ રતનારે નયના વારો;
 જાગી મિલનકો જાગી પ્રેમીકે સંગમે પ્રેમ બઢાગી;
 જાગી (૨) અહા આજ લઈ ખુશી (૨)—રંગીલીં

ચેતનદાસ—ચમેલી—

૮

મૈંતો આધ ગુરુજી તુમ્હારે પાસ,

ગુરુ મંત્રકે કાજ મેરે રંગીલે મહારાજ;

મૈં તો હાજિર હું હરદમ ભકતનકે ઉદ્ધાર કાજ;

દેનેકો મંત્ર યંત્ર આજ-મૈંતો.

ભાંતિ (૨) કે મેવા લાઈ, સુન્દર-મોહન ભોગ મિઠાઈ

સ્વીકારિયે ગુરુરાજ—

ઐસી સેવા ગુરુકી કરના, પૂરણ હો સખ કાજ-મૈંતો.

રામજીદાસ—

૯

સંસારમેં હૈ સખસે અચ્છા સાધુતામેં સાર

મૈં જનૂં અચ્છા સાધુતામેં સાર

કફતી તિલક તૂંઆ ધારી

જટા બહુત બઢાવે,

ઊપરસે આડમ્બર બીતર પોલપોલ દિખાવે;

છૈલ છખીલી નારીકો સચ્ચા જૂટા સમઝાવે-સંસારમેં.

સન્ત ભયે પણ નિષ્ઠા પુરી,

ચેતનદાસ દિખાવે-સંસારમેં.

શ્રવણ—

૧૦

માતાપિતા દેવા જ્ય માતા પિતા દેવા,
 સગુણુ બ્રહ્મ દ્વય મૂર્તિ શિવ શક્તિ સેવા;
 પિતા ઇશ પરબ્રહ્મ મહામાયા માતા,
 લક્ષ્મીનારાયણુ સમ સોહેં સુખ દાતા-માતાપિતાં

શ્રવણ—

૧૧

અગર ઇસ ખાલકે જૂતે બનેં તો ખાલ હાજિર હૈ;
 અગર ઇસ આંખકા સુરમા બને તો આંખ તત્પર હૈ.
 મેરી નસ નસ મેરી રગ રગ સભી બલિહાર ઇન પર હૈ;
 પિતામાતાકી સેવામેં મેરા જીવન નિજાવર હૈ.
 મૈં ઇનકા ધર્મ બાળક હૂં, યે હૈં ધર્માત્મા મેરે;
 મૈં ઇનકી આત્મા હૂં, ઐર યે પરમાત્મા મેરે.

શ્રવણ તથા વિદ્યાગવરી— ૧૨

પ્રીતમ પ્રાણુ દાસી તુમ્હારી યે સેવા ચરણુકી ચાહે.
 સતી રૂપવંતી શ્યાની ગુણવંતી,
 ચિતવન તુમ્હારા પ્રાણુનાથ;
 જળ ઐર કમલ સમ પ્રીતિ પરસ્પર સલોની શ્યામ સોહાર
 વાહરે વાહ જીવન પ્યારા પ્રીતમ નયનોંકા તારા;
 શાંતિ અમૃતકી ધારા, નયનોંસે મત હો ન્યારા.

વિજળી—

નાજીક મૈં નખરેવાળી, યે ઝમક ખીજુરી આઇ;
 ચલૂં હુમક ચાલ લયકાતી, નયનોંકી સેન ચલાતી.
 ખિલ રહી જોખન ડુલવારી, મદન કમાન ચઢાવે;
 અધરપાન અમૃતરસ ટપકે, પીવત ભ્રમર લુભાવે;
 કર સોલહ શૃંગાર સુન્દરી, સુન્દર સેજ સંવારી;
 ચન્દ્ર ઉગ્યો પર પિયા નહિં, આયે ખીતી રજની સારી.

વિજળી તથા સખીયો— ૧૪

અરરર માર્ઠ રી ખીછૂને ચટકાઇ મા ખીંછુડો
 મુઝો પીટયો ખીંછુડો
 અરરર માર્ઠ રી બગીચે ખેલને ગઇથી મા ખીંછુડો
 અરરર માઇ રી બસન્ત ખીંછુને ચટકાઇ મા ,,
 ,, ,, નયનમેં જળ લર આયે મા ,,
 ,, ,, ચુપકીસેં પલંગ બિછાવો મા ,,
 ,, ,, મખમલ તકિયા બિછાવો મા ,,
 ,, ,, પ્યારે લાલનકો બુલાઓ મા ,,

ચંપકલાલ-વિગેરે—

જાઓ મરકે દૂર ટરકે ધૂત યહાંસે તુમ નિકજો
 મેરે ધરસે બાહર;

અસ હટો ચલો ટળો બજો નિકળો ધરસે
 મુખ કાળા કરકે યહાંસે જાઓ.
 સમઝ સમઝ મોસે બક નહીં તૂ,
 મતિ વિપરીત ભઘ ઝક નહીં તૂ;
 છોડ દે લવારી તેરી બુદ્ધિ ગઘ મારી ઓ ગંવારી
 બુદ્ધ સાઠા પાઠા નિકળો મેરે ધરસે બાહર—
 જાઓ મરકે૦

શ્રીવર્ગ--

૧૬

રનેહસે સલોની સજની હિલમિલકે ચાલે બહોળ
 શ્રવણકુમાર માતાપિતાકો લે સાથ
 હાં જાતે હૈં યાત્રા કરનેકો, આશિષ દેવેં સખ ઉનકો;
 સુફળ હોવે સખ કાજ— રનેહસે૦
 સુન્દર ઉત્તમ દિન આયા, મોતિયનસે ચોક પુરાયા;
 ધર ધરમેં આનન્દ જાયા આજ— રનેહસે૦

શ્રવણ—

૧૭

કાવર ચહ માતપિતાકી કાંધે ઉઠાધ;
 આનન્દ ઉત્તમ દિન માનો સુફળ કમાધ.
 ત્રિભુવનકી શોભા સારી મેરે ધર આધ;
 પિતા મેરે શ્રીપુરુષોત્તમ મહાલક્ષ્મી માધ.
 અડસઠ તીરથકી યાત્રા મિલી સુખદાધ;
 પિતૃકી સેવા માનો સચ્ચી સેવકાધ.

વિજળી તથા સખીઓ— ૧૮

ચલો ચલો સહેલી સખ મિલકે આજ,

જોખન મદ રસ રંગ ભીની,

વો દેખો અકેલી નવેલી આજ,

હંસ હંસકે બસ કર લીની.

તુમ વ્યાહી કે કુંવારી આજ—

જોખન૦

હમ હૈ કુંવારી આવે લાજ—

હંસ૦

તુમહેં કૌનસી બહુ હૈ પ્યારી—

હંસ૦

હમેં યહ ગોરી હૈ પ્યારી—

હંસ૦

ઇસ લખ્ખીસે તુમકો ક્યા કાજ—

જોખન૦

યે લખ્ખી હૈ સખકી સરતાજ—

હંસ૦

વિધાગવરી—

૧૯

વોહી જગ મેં સતવંતી નાર

પતિહી જિસકા નેમ ધરમ હો, પતિહી હો આધાર—વોહી૦

પતિકી પૂજા પતિકી સેવા હી, જિસકા શ્રંગાર—વોહી૦

પતિ અચ્છા હો ચાહે ભુર હો, હૈ અપના ભરથાર—વોહી૦

પતિવ્રતાકા ધર્મ યહી હૈ, કરૈ ઉસીસે પ્યાર—વોહી૦

નારીકા પતિ ઇશ્વર હૈ, પતિહી હૈ કરતાર—વોહી૦

પતિહી સાર વસ્તુ હૈ, જગમેં ઐર સૂના સંસાર—વોહી૦

विद्यागवरी—

२०

प्रबुलु भेरे स्वामीको सुअ दीजे

सअ दुअको हर दीजे—

प्रबुलु०

मुअको प्रीतम हरस दीया दो,

धस विरहनकी प्यास बुआदो;

कृपादृष्टि अअ कीजे—

प्रबुलु०

विद्या तथा अ'पक—

२१

यल दूर दूर दूर दूर दूर दूर

ओ नीय अधम कामी (२)

पापी सतीके शापसे होगा नर्कगामी—

मान प्यारी मान प्यारी काहेको सतावे,

प्रेमसे तू भेट मोहे देर क्यों लगावे—

पर स्त्रीको सतानेसे है हानी नीय पापी,

तू मान मान पापी ओ शापी ओ शापी—

श्रवण—

२२

नमूं त्रिवेणी पतित पावनी

तव स्नानसे पापी सभी तर जत हैं संसारके—त्रिवेणी

गंगा यमुना सरस्वती त्रिवेणी संगम तीर्थ है;

और वेणीमाधव अक्षयण्ट तुअको नमूं (३) त्रिवेणी

શ્રવણ—

૨૩

હૈ નર વોહી જો હરિસે પ્રીતિ લગાવે;
 હૈ ધન વોહી જો કામ ધર્મકે આવે.
 હૈ જ્ઞાની વહી જો આત્મતત્ત્વ પહિચાને;
 હૈ શિષ્ય વહી ગુરુ દેવકો જો સન્માને.
 હૈ સતી વહી પતિકો પરમેશ્વર જાને;
 હૈ પુત્ર વહી જો પિતાકો ઇશ્વર માને.

ચમેલી—

૨૪

જોખનવા જાગે ચાલી ખિલી પુલવારી
 ખની મતવારી રંગીલી મૈં નારી (૨)
 મૈં કેસી નખરેવાળી સુન્દર ઐર બોલી લાલી
 ઉમરિયા મોરી બાલી હૈ કે હાં હાં—
 ગાલોંપૈ મેરે લાલી હૈ કે હાં હાં—
 છખીલી છલવારી—

જોખનવા૦

ચંપકલાલ—

૨૫

કિસસે કરિયે પ્યાર ચાર ખુદ ગરજ જમાના હૈ,
 બાપ કહે મૈં ભુજા હૂં તેરી તૂં હૈ પ્રાણુધાર;
 ધન પૃથ્વી સ્ત્રીકે કારન લગા વો કરને રાર,
 મુકદ્દમા ઉસીને ઠાના હૈ—

ચાર ખુદ૦

ਆ ਕਹੇ ਪ੍ਰਾਣੁ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਭੁਵਨਕੇ ਆਧਾਰ,
 ਖਨ ਸੰਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਨੇ ਪਰ ਭਿੜਤਾ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰਾਰ;
 ਛੁਆ ਅਪਨਾ ਭੋਗਾਨਾ ਹੈ— ਧਾਰ ਖੁਦੋ

ਪੁਤ੍ਰ ਕਹੇ ਤੁਮ ਤਾਯ ਹੋ ਮੇਰੇ ਮੈਂ ਹੂੰ ਤਾਭੇਦਾਰ,
 ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਤੋ ਆਪ ਦਿਖਾਓ ਅਲਗ ਕਿਆ ਬ੍ਰਾਹਮਣ;
 ਨ ਫਿਰ ਆਨਾ ਐਸਾ ਜਨਾ ਹੈ— ਧਾਰ ਖੁਦੋ

ਸਭਾ ਮਿਤ ਐਸਾ ਸਾਥੀ ਹੈ ਧਰਮ ਸਰਬਾਰ;
 ਅਯ ਤੋ ਯਕੁ ਸ਼ਰਣੁ ਮੇਂ ਉਸਕੀ ਤਯ ਭੇਡਾ ਹੋ ਪਾਰ,
 ਦੁਖੀਕਾ ਵਢੀ ਠਿਕਾਨਾ ਹੈ— ਧਾਰ ਖੁਦੋ ਗਰਜ ਜਮਾਨਾ ਹੈ.

ਰਾਮਕੀਰਤਨ—

੨੬

ਅਯਤੋ ਭਯਲੇ ਨਾਮ ਫਰੀਕਾ ਮਨਵਾ,
 ਤਯ ਦੇ ਯੋਧੇ ਕਾਮ— ਅਯਤੋ०

ਤਯ ਦੇ ਯੋਧੇ ਕਾਮ ਮਨਵਾ, ਤਯ ਦੇ ਯੋਧੇ ਕਾਮ.

ਨਰ ਤਨ ਪਾਕਰ ਪਾਪ ਕਮਾਯਾ,
 ਭੁਵਨ ਸਾਰਾ ਰੂਪਾ ਗੰਵਾਯਾ;
 ਆਪ ਖੁਦੀ ਤੋ ਦੇਖਾ ਭੁਭਨੇ ਸਭਾ ਫਰੀਕਾ ਨਾਮ—ਅਯਤੋ०

ਦੁਨਿਆ ਹੈ ਧੋਕੇਕੀ ਟਟੀ,
 ਆਖਿਰ ਹੈ ਮਟੀਕੀ ਮਟੀ,
 ਸਭੇ ਸੁਖਕਾ ਦੇਨੇਵਾਨਾ ਹੈ ਵੇਡੀ ਸੁਖ ਧਾਮ—ਅਯਤੋ०

વિધાગવરી—

૨૭

પ્રાણનાથકે બિરહમેં ઐસી જાનો મોય;
 જૈસી બર્ષાકે બિના ખેતી ઉજ્જડ હોય—
 પિયા ન મિળત જીયરા જળત નારી હૈ હારી;
 મીન જળ બિન, ફણી મણી બિન ભારી દુઃખ્યારી.
 મૌત, ન આવે, પ્રાણ અકુળાયે,
 જાય જાય જી જરૌ જાય;
 હાય હાય કુછ ન ભાય,
 પતી વિયોગમેં પ્રાણ ગવાઈ;
 સતી હો જાઈ—

ચંપકલાલ—

૨૮

વ્યાકુળ નિશિદિન મૈં મનમેં, બના અપરાધી મૈં જગમેં.
 કહાં મમ પિતા કહાં મમ માતા, દૂંદૂં મૈં દિનરાત;
 મિળતા હાય પતા નહીં કરૂં કયા ઉપાય.

ચંપક વિગેરે—

૨૯

ભવસાગરમેં હૈ સચ્ચા માલિક, સખકા સરજનહાર;
 સચ્ચેકા સાથી શામલિયા, ઉતારત હૈ ભવ પાર.
 પાપી પ્રાની સમજે નહીં, માયામેં રહે સોધ;
 અન્ય જીવકા કષ્ટ દેનેસે, રહે અન્તમેં રોધ.
 દષ્ટાંત દેખલો મેરા—ભવસાગર૦

જન્મ ત્રો કિસ કામકા હૈ દેહ ત્રો કિસ કામકી;
 રટ લગાઇ હૈ નહીં જસને પ્રભૂકે નામકી.
 અંધકાર અજ્ઞાન માયા સ્વપ્નમેં આતે નહીં;
 જનકે મનમેં રમ રહી મૂરત મનોહર રામકી.
 જનકો ધન્યરને દિયા હૈ પ્રેમ ભક્તિકા પ્રસાદ;
 ઉનકો કુછ ઇચ્છા નહીં ઇન્દ્રાદિ કે ધનધામકી.
 પ્રેમ હૈ મેરા પિતા ઐર ભક્તિ મેરી માત હૈ;
 યહ જુગલ જોડી હૈ મેરે હૃદયકે વિશ્રામકી.

દેલવાડાકર (સચિત્ર) વાર્તામાળા.

(તા. ૧લી જાનેવારી ૧૯૨૧થી કિમ્મત વધારેલી છે.)

૧ નીલમ અને માણેક (સચિત્ર) ભા. ૧ થી ૮	૩. ૧૨-૦
A. „ „ સન્તતિ ભા. ૧-૨	„ ૨-૮
૨ ચન્દ્રકળા અથવા ચડતી-પડતીનો ચમકારો.	„ ૨-૮
૩ નિરંજની અથવા વરધેલિ વનિતા (સચિત્ર)	„ ૩-૦
૪ મધુરી અથવા પ્રેમ-ધેલી પ્રેમદા „	„ ૪-૦
૫ મંદારીકા અથવા મદ-ધેલી મનોરમા	„ ૩-૦
૬ સહચરી (રનેહ-ધેલી સુંદરી)	„ ૨-૪
૭ ખેરીસ્ટરની ખેરી (B. A.) (સચિત્ર)	„ ૨-૪
૮ બ્રીક્લેસ ખેરીસ્ટર	„ ૧-૧૨
૯ શાન્તિ પ્રિયા અથવા સુખ-દુખની સાથી	„ ૨-૮
૧૦ લાલન-વણનરી	„ ૧-૧૨
૧૧ બહાદુર કલો ભાગ ૧-૨ સાથે (અનાથતારા- પ્રમાદ સુંદરી)	„ ૪-૦
૧૨ નંદકિશોરી (પૂર્વાશ્રમની કુસુમાવતી)	„ ૨-૦
૧૩ નવલ ગંગા ભાગ ૧-૨ સાથે (સચિત્ર)	„ ૩-૮
૧૪ પૃથુકુમાર (મેવાડનો વીર નર)	„ ૨-૦
“૧ નરગીજ” “૨ ઉદય-વનવીર” “૩ સન્તતિ ભાગ ૩-૪,” (છપાય છે)	

ઠે. કિન્ડરગાર્ટન સ્કૉલ, } ગો. ક. દેલવાડાકર.
ગિરગામ બેક રોડ, મુંબઈ. }

બાળ રમત.

દેલવાડાકર.

બાળ જ્ઞાન.

કિન્ડર-ગાર્ટન સ્કૉલ.

નહાનાં બાળકોને રમતગમતથી શરૂઆતનું શિક્ષણ આપવાનાં સચિત્ર સાહિત્ય કન્યાઓ માટે ભરત ગ્રંથન અને ચિત્રકળા, તેમજ નિશાળો પયોગી સર્વ સામાન ઉપરાંત હુન્નરકળાનાં મીકેનીકલ બોક્સો મળશે.

ઠે:—અમૃતવાડીને નાકે પહેલે માળે,

ગિરગામ બેક રોડ, મુંબઈ.

